

Tešenie na festival ju nesklamalo

Rozhovor s Ivou Procházkovou

Jubilejný desiaty ročník festivalu Zázračný oriešok sa koná v roku, kedy si pripomíname sté výročie vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov. Preto je prirodzené, že viacerí hostia z oblasti tvorby pre deti prišli na festival práve zo susednej Českej republiky. K nim patrila aj významná česká spisovateľka, autorka próz pre deti, dramatička a scenáristka Iva Procházková.

Pani Procházková, aké dojmy vo Vás vyvoláva atmosféra festivalu Zázračný oriešok? Prečo ste vôbec prijali pozvanie prísť sem do Piešťan? V čom spočíva Vaše pôsobenie tu, na tomto festivale?

Přijala jsem pozvání, protože už jsem byla jednou tu, v knižnici v Piešťanech, před čtyřmi roky a s ilustrátorkou Katarínou Ilkovičovou jsme tady dělali besedy a workshopy pro děti. Vzpomínka na to byla pro mě strašně příjemná, takže když to pozvání přišlo, přesto, že jsem ještě nevěděla co je Zázračný oriešok, tak jsem si řekla, že chci znovu do Piešťan. A co se týče toho, já jsem přijela naštěstí hned první den, jednadvacátého, ještě než to všechno začalo, tak jsem si Piešťany krásně prošla. Zjistila jsem, že plakáty všude visí, tak jsem se začala těšit, a to těšení nezklamalo.

Spomenuli ste slovenskú ilustrátorku Katarínu Ilkovičovú, ktorá je s Vami spätá cez Vaše knihy. Môžete v skratke popísať korene Vašej spolupráce? Ako sa rozvíjala Vaša spolupráca práve s touto ilustrátorkou? Ako by ste to popísali?

Já jsem jí vlastně neznala. Ve chvíli, kdy mě v Albatrosu, v českém nakladatelství, řekli: „Středa nám chutná, to je titul jako stvořený pro Katarínu Ilkovičovou!“, já jsem si řekla, že kdo to je? Ona byla ještě velmi mladá a oni mě ukázali nějaké její jiné věci a já jsem řekla: „To vypadá velice zajímavě, tak jo!“ Vlastně jsme si vyměnili jen pár mailů a skutečně jsme se poznali až v Piešťanech. Tady, před těma čtyřmi roky. Pak jsme spolu jely i vlakem do Bratislavy, takže jsme měli hodinu na to, aby jsme si povídali a já jsem věděla, že je to velice aktivní mladá ilustrátorka, která vlastně dělá celou řadu věcí, nejenom ty ilustrace, ale zrovna měla nějakou tu výstavu v té době. Ale samozřejmě práce je o tom, že člověk sedí spíš doma a dělá, takže, že bychom byly v nějakém společenském kontaktu, to zase říct nemůžu. Proto jsem ráda, že jsem jí tady zase potkala a navíc v té nejšťastnější roli, že tady je dokonce s malou dcerkou, jako maminka.

Zázračný oriešok je práve to miesto, kde sa stretávajú autori s deťmi, so svojimi čitateľmi a aj autori s ilustrátormi. Pod'me k Vaším knihám, pani Procházková. Vy ste napísali niekoľko kníh. Môžete opísať tie, ktoré z celej tej plejády nejakým spôsobom vynikajú, prípadne sa stretli s najlepším ohlasom detského diváka, prípadne získali nejaké ocenenia? Aké knihy to sú?

Je to možná klišé, ale já zmíním ty, které dostali nějakou cenu, protože autoři samozřejmě cení knih jiným způsobem než třeba čtenářstvo. Takže to byly Čas tajných přání, který dostal jednak německou cenu pro mládež, a potom několik českých cen. Potom to byla knížka pro tínejdžeri a pro dospívající, ta se jmenuje Nazí, a té si i já sama dost považuji, protože skutečně to bylo v době, kdy moje nejmladší dcera dospívala a já jsem se pokusila takovým opravdu co nejhlubším způsobem proniknout do pocitu dospívajících lidí v dnešní době. Už je to pár let tedy, takže ty postavy, kteří tam vystupují doopravdy, si myslím, že bazírují na skutečných postavách, a že ty jejich pocity jsou autentický. Pak bych možná jmenovala Uzly a pomeranče. To je poslední knížka pro dospívající, která byla i rozhlasově zpracovaná. Český rozhlas ji udělal, myslím, že to bylo úspěšné zpracování, a která se dotýká taky dozrávání mladých a je tam ještě nastíněná tematika toho, jakým způsobem v dnešní době zacházíme se zvířaty.

Ďakujeme za tento opis. Posledná otázka je taká, ktorú niektorí spisovatelia a spisovateľky považujú za klišé, ale keby si ju nekládli pravidelne, tak by asi nemali čo a pre koho tvoriť: Chcú teda deti čítať? Ako sa zmenila ich mentalita? Aké sú deti v roku 2017, 2018? Čo chcú, že Vy viete, že toto máte pre ne písať?

Já si myslím, že aby děti chtěli číst, tak se jim musí nějakým způsobem ukázat, co to čtení přináší. Prostě, žádné dítě asi nikde nikdy na světě si samo od sebe neřeklo, já chci číst. Prostě, vždycky v rodině musí být tendence dítěti dát knížku. Číst mu příběhy, ukazovat mu co to čtení přináší a naučit ho číst tak dobře, a teďko myslím mechanicky, naučit ho číst tak dobře, že mu to čtení vůbec nepřináší žádné problémy, že je to stejně snadné jako chůze nebo mluvení. Když se tohle podaří, tak potom kdykoli v čekárně u zubaře, o přestávce ve škole po nějaké knížce sáhne, protože to je pro něj to nejjednodušší. A když potom má ještě navíc to štěstí, že ho potkají knížky, které mu něco dali, nějaký napínavý příběh, chvílky vzrušení, tak si myslím, že prostě zůstane čtenářem na celý život. Samozřejmě, že dnešní děti mají těch vedlejších lákadel daleko víc, než jsme měli třeba my, když jsme byly malé, ale já musím říct, že v mé generaci, když jsem vyrůstala v šedesátých letech, vždycky byly děti, které vlastně nechtěli číst, které raději venku řádili, rvali se, nebo hráli fotbal, nebo já nevím co všechno. Sportovali radši a ta kniha byla tak trochu z donucení, ale tak to asi vždycky bylo a bude a člověk by neměl být naivní a předělávat děti, které prostě k tomu čtení nikdy, i když se to naučí, tak si v tom nenajdou to svoje.

V mene Mestskej knižnice Piešťany Vám d'akujem za rozhovor a želáme Vám veľa úspechov pri ďalšej tvorbe.

Piešťany 23. 5. 2018

Projekt: Zázračný oriešok 2018

Akcia: Prekvapivé príhody holčičky Cilky a panenky Báry

Autor rozhovoru: Matúš David

Účastník rozhovoru: Iva Procházková
Prepis audionahrávky: Petra Barančíková